

Guia docent

Identificació de l'assignatura

Assignatura / Grup	23004 - Introducció i Història de la Medicina / 1
Titulació	Grau de Medicina - Primer curs
Crèdits	3
Període d'impartició	Primer semestre
Idioma d'impartició	Català

Professors

Professor/a	Horari d'atenció als alumnes					
	Hora d'inici	Hora de fi	Dia	Data d'inici	Data de fi	Despatx / Edifici
Antoni Payeras Cifre <i>Responsable</i> antoni.payeras@uib.cat						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria
Javier Fosch Mur xavier.fosch@uib.cat						Cal concertar cita prèvia amb el/la professor/a per a fer una tutoria

Contextualització

Tots els estudis empírics mostren clarament que no hi ha ni ha hagut cap societat que s'hagi lliurat del problema de la malaltia. És també evident que totes les comunitats conegudes han encomanat a persones especialitzades les tasques d'organitzar sistemes de lluita contra les malalties i per promocionar la salut.

Els sistemes mèdics que han aparegut al llarg del temps han estat condicionats per les estructures econòmiques, socials, polítiques i culturals. Aquests factors han condicionat la pràctica i la teoria de la medicina: des d'aquestes circumstàncies analitzarem de forma crítica el seu desenvolupament i l'estat actual de la qüestió.

Requisits

Competències

Específiques

- * CM2-8. Conèixer la història de la salut i la malaltia. Conèixer l'existència i els principis de les medicines alternatives.
- * Conèixer l'estat actual de les estructures sanitàries a tots els nivells per un major aprofitament de les mateixes per la millora de la salut dels ciutadans.

Guia docent

- * CM2-11. Comprendre i interpretar críticament textos científics. Conèixer els principis del mètode científic, la investigació biomèdica i l'assaig clínic

Genèriques

- * G35. Comprendre la importància i les limitacions del pensament científic en l'estudi, la prevenció i el maneig de les malalties
- * G37. Adquirir la formació bàsica per a l'activitat investigadora

Bàsiques

- * Podeu consultar les competències bàsiques que l'estudiant ha d'haver assolit en acabar el grau a l'adreça següent: http://estudis.uib.cat/ca/grau/comp_basiques/

Continguts

Continguts temàtics

Continguts temàtics. Programa classes teòriques

Continguts temàtics. Programa classes teòriques

1) Introducció a l'Història de la Medicina.

Concepte d'Història de la Medicina. Utilitat de l'Història de la Medicina. Mètodes de l'Història de la Medicina. Els períodes a l'Història de la Medicina.

2) Els orígens de les malalties.

La paleopatologia i els seus mètodes. Les primeres malalties. Història de les epidèmies. Les malalties socials.

3) Els sistemes sociomèdics.

3-1) La medicina: dels seus orígens a la modernitat.

3-2) El naixement de la medicina moderna. El mètode científic.

a) La medicina renacentista. La revolució científica.

b) La medicina als segles XVI i XVII.

3-3) La medicina contemporània.

a) La positivació dels sabers mèdics en el segle XIX. Les ciències mèdiques bàsiques. Les mentalitats anatomopatològiques, fisiopatològiques i etiològiques. El descobriment de la microbiologia.

b) La medicina actual. La medicina com a ciència total. La socialització de la medicina.

c) Medicines extra acadèmiques: La homeopatia, el naturisme, la macrobiòtica, la osteopatia.

4) Els sabers mèdics bàsics.

a) Les ciències morfològiques: anatomia, estequiologia, ontogènia i embriologia.

b) Les ciències de la funció: Ciències somàtiques i psíquiques.

5) Patologia i Clínica

a) El concepte de patologia. La patologia galènica. La crisi del galenisme.

Guia docent

- b) La patologia moderna. El concepte d'espècie morbosa. Thomas Sydenham (1624-1689).
- 6) La terapèutica.
  - a) Concepte de terapèutica: Les terapèutiques físiques, químiques, psíquiques i socials.
  - b) La cirurgia a l'antiguitat. La revolució quirúrgica. L'anestèsia i l'asèpsia. La cirurgia moderna. La cirurgia restauradora i funcional.
  - c) La prevenció de les malalties i la promoció de la salut.
- 7) La professió mèdica.
  - a) La professionalització de la medicina. L'ensenyança de la medicina com mecanisme de socialització de la professió mèdica. Models contemporanis de l'ensenyança de la medicina.
  - b) L'especialització dels metges a l'actualitat.
  - c) El compromís social del metge.

Seminaris. Contingut dels seminaris

Seminaris. Contingut dels seminaris

1. La història de la medicina a les Illes Balears.
  - a) Ramón Llull (1232-1316). Els professionals de la salut. Els primers hospitals. Les epidèmies.
  - b) Els estudis de medicina a l'Estudi General Lul·lià (1483-1673). Damià Carbó (14XX-1554). L'Hospital General.
  - c) Els estudis de medicina a la Reial i Pontifícia Universitat literària de Palma de Mallorca (1773-1824). L'Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Palma de Mallorca (1831-)
2. Cooperació Sanitària.
3. Institucions mèdiques a les Illes Balears: El Col·legi Oficial de Metges de les Illes Balears. La Reial Acadèmia de Medicina de les Illes Balears. L'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears
4. Medicina i societat contemporània. La Medicina al cinema i a la literatura
5. Sessions anatomo-clíniques del Hospital Universitari Son Espases.
6. La mort, el fracàs de la medicina?
7. Medicines heterodoxes

Metodologia docent

Activitats de treball presencial (1,2 crèdits, 30 hores)

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Classes teòriques	Classes magistrals	Grup gran (G)	Exposició per establir els fonaments teòrics dels diferents temes de l'assignatura.	18

Guia docent

Modalitat	Nom	Tip. agr.	Descripció	Hores
Seminaris i tallers	Seminaris	Grup mitjà 2 (X)	Realització de seminaris per treballar en grups més petits alguns dels conceptes més rellevants per a la introducció a la medicina i a la seva història.	8.5
Tutories ECTS	Tutoria	Grup mitjà (M)	Classe de resolució de dubtes.	1
Avaluació	Examen final	Grup gran (G)	S'avaluaran els continguts de la matèria mitjançant un examen de resposta múltiple.	1.5
Avaluació	Avaluació de treball	Grup mitjà (M)	Presentació de treballs en grup	1

A començament del semestre hi haurà a disposició dels estudiants el cronograma de l'assignatura a través de la plataforma UIBdigital. Aquest cronograma inclourà almenys les dates en què es faran les proves d'avaluació contínua i les dates de lliurament dels treballs. A més, el professor o la professora informará els estudiants si el pla de treball de l'assignatura es durà a terme a través del cronograma o per una altra via, inclosa la plataforma Aula digital.

Activitats de treball no presencial (1,8 crèdits, 45 hores)

Modalitat	Nom	Descripció	Hores
Estudi i treball autònom individual	Preparació dels temes	Abans i després de la exposició a les classes magistrals per part del professorat, els alumnes hauran d'aprofundir en la matèria de cada tema.	30
Estudi i treball autònom individual o en grup	Recerca bibliogràfica	Els alumnes hauran de fer una recerca bibliogràfica dins les bases de dades de medicina d'un tema relacionat amb aquesta matèria proposat pel professor a cada un dels alumnes.	15

Riscs específics i mesures de protecció

Les activitats d'aprenentatge d'aquesta assignatura no comporten riscos específics per a la seguretat i salut dels alumnes i, per tant, no cal adoptar mesures de protecció especials.

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Avaluació de l'aprenentatge dels estudiants

Seminaris

Modalitat Seminari i tallers

Tècnica Tècniques d'observació (no recuperable)

Descripció Realització de seminaris per treballar en grups més petits alguns dels conceptes més rellevants per a la

introducció a la medicina i a la seva història.

Criteris d'avaluació S'avaluarà l'assistència (10%) i participació (15%) als seminaris establerts al programa.

Guia docent

Percentatge de la qualificació final: 25%

Examen final

Modalitat Avaluació

Tècnica Proves objectives (recuperable)

Descripció S'avaluaran els continguts de la matèria mitjançant un examen de resposta múltiple.

Criteris d'avaluació S'avaluaran els coneixements adquirits al llarg del semestre mitjançant una prova objectiva de resposta múltiple.

Percentatge de la qualificació final: 50%

Sera necessari obtenir una nota mínima de 5 per aprovar l'assignatura i que puguin ésser computables per la nota final la puntuació dels seminaris i el treball de recerca bibliogràfica. En cas contrari s'haurà de fer la recuperació

Recerca bibliogràfica

Modalitat Estudi i treball autònom individual o en grup

Tècnica Treballs i projectes (recuperable)

Descripció Els alumnes hauran de fer una recerca bibliogràfica dins les bases de dades de medicina d'un tema relacionat amb aquesta matèria proposat pel professor a cada un dels alumnes.

Criteris d'avaluació Es presentarà un treball que serà avaluat amb una puntuació de 0 a 10.

Percentatge de la qualificació final: 25%

Frau en elements d'avaluació

D'acord amb l'article 33 del Reglament acadèmic, "amb independència del procediment disciplinari que es pugui seguir contra l'estudiant infractor, la realització demostradorament fraudulenta d'alguns dels elements d'avaluació inclosos en guies docents de les assignatures comportarà, a criteri del professor, una menysvaloració en la seva qualificació que pot suposar la qualificació de «suspens 0» a l'avaluació anual de l'assignatura".

Seminaris

Modalitat	Seminaris i tallers
Tècnica	Tècniques d'observació (no recuperable)
Descripció	Realització de seminaris per treballar en grups més petits alguns dels conceptes més rellevants per a la introducció a la medicina i a la seva història.
Criteris d'avaluació	S'avaluarà l'assistència als seminaris establerts al programa.

Percentatge de la qualificació final: 10%

Guia docent

Examen final

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves objectives (recuperable)
Descripció	S'avaluaran els continguts de la matèria mitjançant un examen de resposta múltiple.
Criteris d'avaluació	S'avaluaran els coneixaments adquirits al llarg del semestre mitjançant una prova objectiva de resposta múltiple.

Percentatge de la qualificació final: 50% amb qualificació mínima 5

Avaluació de treball

Modalitat	Avaluació
Tècnica	Proves orals (no recuperable)
Descripció	Presentació de treballs en grup
Criteris d'avaluació	S'avaluarà la participació en els seminaris establerts al programa

Percentatge de la qualificació final: 15%

Recerca bibliogràfica

Modalitat	Estudi i treball autònom individual o en grup
Tècnica	Treballs i projectes (recuperable)
Descripció	Els alumnes hauran de fer una recerca bibliogràfica dins les bases de dades de medicina d'un tema relacionat amb aquesta matèria proposat pel professor a cada un dels alumnes.
Criteris d'avaluació	Es presentarà un treball que serà avaluat amb una puntuació de 0 a 10.

Percentatge de la qualificació final: 25%

Recursos, bibliografia i documentació complementària

Bibliografia bàsica

- Barona, J.L. Introducció a la Medicina. Valencia, 1990.
- López-Piñero, JM (2000). Breve Historia de la Medicina.. Madrid: Alianza Editorial
- Miguel Ángel Sánchez González. Historia de la medicina y humanidades médicas. 2012

Bibliografia complementària

- Lain Entralgo, P (editor) (1998). Historia universal de la Medicina. Barcelona: Masson
- Bestard Nadal, B (1992). La Facultad de Medecina de la Real y Pontificia Universidad Literaria del Reino de Mallorca. Tesis a la Facultat de Medecina a la Universitat de Barcelona.
- Bujosa F; Moll I; Rosselló VM; Vidal JM; Marín M; March J (2006-2015).Història de la Ciència a les Illes Balears. Palma. Govern de les Illes Balears. 5 Toms.
- Bujosa F; Moll I; Pujades JM et al (2008). L'ensenyament de les Ciències a les Illes Balears des de la Conquesta fins a la Guerra Civil. Palma. Govern de les Illes Balears.
- Céline LF (1936). Semmelweiss. Barcelona: Edicions de La Magrana.(original 1952)
- Cordón García JA. (2010). Las nuevas fuentes de información y búsqueda documental en el contexto de la Web 2.0. Madrid. Pirámide.
- Deville, P (2012). Peste y colera. Barcelona: Anagrama

Guia docent

- Esquena S (2016). En la pell del pacient. Barcelona: ARA Llibres.
- Groopman J. ¿Me está escuchando, doctor? Un viaje por la mente de los médicos. Barcelona: RBA, 2008
- Illich I (1975) Nemésis Médica. Barcelona: Barral Editores.
- Kiple, K.F. et al. (eds.) (1993) The Cambridge world history of human disease. Cambridge: Cambridge University Press.
- López Piñero JM; Terrada ML (2000). Introducción a la medicina. Barcelona: Editorial Crítica.
- March Noguera J (2001). Jaume Salvà I Munar i el mallorquinisme Científic. Algaida: Ajuntament d'Algaida.
- Martínez Navarro F, Antó JM, Castellanos PL, Gili M, Marset P, Navarro V, eds (1997). Salud Pública. Madrid: McGraw-Hill/Interamericana
- McKweon T (1982). El papel de la medicina: ¿Sueño, espejismo o némesis?. México: Siglo XXI (ed orig 1976).
- McNeil W. Plagas y pueblos (1984). Madrid: Siglo XXI. (ed orig 1978).
- Rose G (1994). La estrategia de la Medicina Preventiva. Barcelona: Salvat
- Tejerina JM (1981-1986). Història de la Medicina en Mallorca. Palma: Caja de Baleares "Sa Nostra". 3 Toms.

